

ISSN 2522-9729 (online)

ІМІДЖ
сучасного педагога

IMAGE OF THE MODERN PEDAGOGUE

№2 (191)
2020

**Рівень освіченості людини –
умова прогресу людства**

**The level of person's
education as the the condition
of human progress**

Web-site: isp.poippo.pl.ua

Проблематика публікацій: актуальні питання педагогіки, педагогічних технологій навчання та виховання, післядипломної педагогічної освіти, педагогічної майстерності, освіти та навчання дорослих, педагогічного менеджменту

Наукова сфера: педагогічні науки

УДК 37:004

ISSN 2522-9729 (online)

DOI 10.33272/2522-9729-2020-2(191)

Періодичність видання: 6 разів на рік

Рукописні мови: українська, англійська, польська, російська

Журнал заснований офіційно 1 червня 1999 року, як електронне наукове видання – 22 травня 2017 року

Міжнародні, закордонні і національні реферативні та наукометричні бази даних, в які включено наукове видання:

- CrossRef
- Index Copernicus
- BASE
- Google Академія
- WorldCat
- OpenAIRE
- Наукова періодика України

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Аніщенко Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Білик Надія Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Боднар Оксана Степанівна, доктор педагогічних наук, доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

Вовк Мирослава Петрівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Горошко Юрій Васильович, доктор педагогічних наук, професор, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Україна

Гришова Марина Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Дудак Анна, доктор наук габілітований, професор, Інститут педагогіки і психології Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Республіка Польща)

Єльнікова Галина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна

Зелюк Віталій Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, директор, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, заступник головного редактора, Україна

Ільченко Віра Романівна, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Калініченко Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Королюк Світлана Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Кравченко Ганна Юрївна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця, Україна

Кравченко Любов Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна

Кучерявий Олександр Георгійович, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Лаврінченко Олександр Андрійович, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Лук'янова Лариса Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, директор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, заступник головного редактора

Мажець Гелена, доктор габілітований, професор, Гуманістична та економічна академія в Лодзь (Республіка Польща)

Мосейчук Юрій Юрійович, доктор педагогічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Отич Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» Мінекоенерго України

Палічук Юрій Іванович, кандидат педагогічних наук, доцент, ВНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Пікула Норберт, доктор наук габілітований, професор, директор, Інститут соціальної педагогіки Державного Педагогічного університету ім. Комісії Народової в Кракові (Республіка Польща)

Рибалко Людмила Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

Самодрич Анатолій Петрович, доктор педагогічних наук, доцент, Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана», м. Дніпро, Україна

Сотська Галина Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Стрельников Віктор Юрійович, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Федій Ольга Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна

Хомич Лідія Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Шпак Валентина Павлівна, доктор педагогічних наук, професор, Навчально-науковий інститут педагогічної освіти спеціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Україна

Засновники

Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ім. М. В. Остроградського, Україна
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Видавець

Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ім. М. В. Остроградського, Україна

Адреса редакції

вул. Соборності, 64-ж, м. Полтава, Україна, 36014

Контактна інформація

тел. /факс: 0532) 56 3852, e-mail: root@poippo.pl.ua
контактна особа: (066) 033 1422, e-mail: bilyk@poippo.pl.ua

Web-site: isp.poippo.pl.ua

Журнал включено до Переліку електронних наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі «Педагогічні науки», спеціальність 011 (наказ МОН України від 02.07.2020 №886)

Рекомендовано вченою радою

Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
(протокол № 6 від 30.06.2020 року)

Редакційна рада:

Білик Н. І., Зелюк В. В. (голова ради), Ільченко В. В.,
Канівець З. М., Корягіна Н. В., Хомич Л. О.
Підписано до друку: 08.07.2020 р.
Формат: 60x84 1/8.

Themes of publications: topical issues of pedagogy, pedagogical technologies, postgraduate and in-service pedagogical education, pedagogical mastery, education and training of adult, pedagogical management

Scientific field: pedagogical sciences

UDC 37:004

ISSN 2522-9729 (online)

DOI 10.33272/2522-9729-2020-2(191)

Periodicity: 6 issues per year

Manuscript languages: Ukrainian, English, Polish, Russian

The journal was officially founded on June 1, 1999,

as a scientific electronic edition – May 22, 2017

**International, foreign and national reference
and scientometric databases,**

«Image of the Modern Pedagogue» is indexed in:

- CrossRef
- Index Copernicus
- BASE
- Google Академія
- WorldCat
- OpenAIRE
- Наукова періодика України

EDITOR IN CHIEF

Olena Anischenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD:

Nadia Bilyk, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Oksana Bondar, Doctor of Pedagogical Sciences, Docent, V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ukraine

Myroslava Vovk, Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Yurii Horoshko, doctor of pedagogical sciences, professor, T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium"

Marina Gryniova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Anna Dudak, habilitated doctor, professor, deputy of the faculty of pedagogy at the Institute of Pedagogy and Psychology of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Republic of Poland)

Halyna Yelnykova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

Vitaliy Zeliuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Rector, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine, deputy of the editor in chief

Vira Ilchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member of National Academy of Sciences of Ukraine, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Iryna Kalinichenko, Candidate of Pedagogical Sciences, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Svitlana Koroliuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Hanna Kravchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Docent, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine

Liubov Kravchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

Alexander Kucheryavyi, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Olexandr Lavrynenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Helena Marzec, habilitated Doctor, Professor, University of Humanistic and Natural Sciences, Łódź branch of Piotrkow Trybunalski (Republic of Poland)

Yurii Moseichuk, doctor of pedagogical sciences, professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

Larysa Lukianova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Director, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, deputy of the editor in chief

Olena Otych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, State Organization «State Ecological of Post-Graduate Education and Management», Ukraine

Yurii Palichuk, candidate of pedagogical sciences, docent, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine

Norbert Pikula, habilitated doctor, professor, director of the Institute of Social Pedagogics of the State Pedagogical University named after People's Commission in Cracow (Republic of Poland)

Liudmyla Rybalko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

Anatoliy Samodryn, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, the International Humanitarian and Pedagogical Institute «Beit Khan», Dnipro, Ukraine

Halyna Sotska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Viktor Strelnikov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Olga Fediy, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

Lidiya Khomych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Valentyna Shpak, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Educational and Scientific Institute of Pedagogical Education of Special Work and Art of Cherkassy National University named after Bogdan Khmelnytsky, Ukraine

Founders

M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of
In-Service Teacher Training, Ukraine,
Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Publisher

M.V. Ostrogradsky Poltava Regional
Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

Address

Sobornosti st. 64-Zh, Poltava, Ukraine, 36014

Contact information

tel. / fax: 0532) 56 3852, e-mail: root@poippo.pl.ua
contact person.: (066) 033 1422, e-mail: bilyk@poippo.pl.ua

Web-site: isp.poippo.pl.ua

**Journal is included in the List of electronic scientific
professional editions of Ukraine (category «Б») in the field of «Pedagogical
sciences», specialty 011 (Order of the Ministry of Education and
Science of Ukraine, No 886 of July 02, 2020)**

Recommended by the Academic Council

Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine
(protocol No 6, 30.06.2020)

Editorial Board

Bilyk Nadia, Zeliuk Vitaliy (Chairman of the Board), Ilchenko Vira,
Kanivets Zoya, Kyryliuk Maryna, Koriagina Natalia, Khomych Lidiya

Signed for print: 08.07.2020

Format: 60x84 1/8

ЗМІСТ

електронного наукового фахового журналу

«Імідж сучасного педагога» № 2 (191) 2020

Тема: «Рівень освіченості людини –

умова прогресу людства»

ТОЧКА ЗОРУ

Фізична економія як платформа для перезавантаження сучасної освітньої системи

Мазуренко Володимир, Логвиненко Юлія 5

ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Структура самооцінювання проєктної діяльності у контексті адаптивного менеджменту **Боднар Оксана, Івасів Ольга** 9

Критерії сформованості культури професійної діяльності майбутніх менеджерів **Гончар Любов** 15

ВИЩА ШКОЛА

Компетентнісний підхід у формуванні культурологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи

Гречаник Наталія 20

Впровадження технології розвитку критичного мислення у закладах вищої освіти морського профілю

під час навчання фізики **Подозьорова Анжела, Барильник-Куракова Оксана** 26

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Wpływ pedagogiki muzealnej na świadomość społeczną **Filipczuk Natalia** 33

КАЛВЙДОСКОП МОВ

Тенденції та закономірності мовної політики в Україні в 1950–1960-х рр. **Тєвікова Ольга, Лисенко Алла** 40

Сучасні тенденції розвитку іншомовної педагогічної освіти в Україні **Лєврінець Маріанна** 45

Моделі змішаного навчання майбутніх філологів усного японського мовлення **Дибська Тетяна** 51

Мотивація – важливий фактор у вивченні іноземних мов у закладі вищої освіти **Орищин Іван** 55

Методичні основи контекстного навчання іноземних мов майбутніх фахівців міжнародної економіки

Гнатенко Яна 59

Німецькі лексичні запозичення в українському розмовному дискурсі **Дмитренко Олена, Полуніна Юлія** 63

ПОРАДИ СПЕЦІАЛІСТА

Педагогічна генетика як потенціал удосконалення підготовки вчителів **Помогайбо Валентин,**

Карпузова Наталія 68

РЕЖИСУРА УРОКУ

Формування наукової картини світу і образу світу в процесі вивчення зарубіжної літератури **Білик Надія** 74

ШКІЛЬНА РОДИНА

Оцінювання якості освітніх продуктів у процесі викладання теорії й методики виховання особистості

Рибалко Людмила, Чжоу Мін 81

Виховання у дітей дошкільного віку позитивного ставлення до трудової діяльності

Вільхова Оксана, Манжелій Наталія 88

ВІНОК МИТЦІВ І МИСТКИНЬ

Медіапрактики у сучасному музичному виконавстві **Мельниченко Ірина, Виноградча Діна** 92

Творча діяльність Р. Кириченко в контексті сценічної інтеграції народнопісенного виконавства **Власова Світлана** 97

Розвиток вокальної майстерності співака (на прикладі творів Джузеппе Верді) **Закрасняна Жанна** 101

Історичні аспекти формування педагогічного репертуару **Яговенко Надія** 105

Хорова самодіяльність як соціокультурний феномен **Сіненко Оксана** 108

CONTENT

electronic scientific professional journal
«IMAGE OF THE MODERN PEDAGOGUE» № 2 (191) 2020
«The Level of Person's Education as the
the Condition of Human Progress»

POINT OF VIEW

- Physical Economy as a Platform for Rebooting the Modern Education System **Mazurenko Volodymyr, Lohvynenko Yuliia** 5

PEDAGOGICAL MANAGEMENT

- The Structure of Self-assessment of the Project Activity in the Context of Adaptive Management **Bodnar Oksana, Ivasiv Olga** 9
The Criteria for the Formation of the Culture of Future Managers' Professional Activity **Honchar Liubov** 15

HIGH SCHOOL

- Competence Approach to Forming Cultural Competence of Future Elementary School Teachers **Hrechanyk Natalia** 20
Implementation of Critical Thinking Development Technology in Higher Education Institutions of the Marine Profile in Studying Physics **Podozorova Anzhela, Barylnyk-Kurakova Oksana** 26

EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES

- Wpływ Pedagogiki Muzealnej na Świadomość Społeczną **Filipczuk Natalia** 33

RANGE OF LANGUAGES

- Tendencies and Regularity of Language Policy in Ukraine, 1950–1960 **Tievikova Olga, Lysenko Alla** 40
Current Trends in the Development of Foreign Language Teacher Education in Ukraine **Levrints (Lőrincz) Marianna** 45
Blended Learning Models of Japanese Oral Language Instruction **Dybska Tetiana** 51
Motivation is an Important Factor in Studying Foreign Languages in Higher Education Institution **Oryshchyn Ivan** 55
Methodical Basics of the Context Learning for Foreign Languages of Future International Economy Professionals **Gnatenko Yana** 59
German Lexical Borrowings in Ukrainian Conversational Discourse **Dmytrenko Olena, Polunina Yulia** 63

SPECIALIST'S ADVICE

- Pedagogical Genetics as a Potential for Improving Teacher Training **Pomohaibo Valentyn, Karapuzova Natalia** 68

TUTORIAL LESSON

- Formation of Scientific Picture of the World and Image of the World in the Process of Studying Foreign Literature **Bilyk Nadia** 74

SCHOOL FAMILY

- Assessment of the Quality of Educational Products in the Process of Teaching the Theory and Methodology of Personal Education **Rybalko Liudmyla, Chzhou Minh** 81
The Education of the Preschool Children Positive Attitudes to Work **Vilkhova Oksana, Manzhelii Natalia** 88

GALAXY OF TALANTED

- MediaPractices in Modern Music Performance **Melnychenko Iryna, Vynogradcha Dina** 92
Creative Activity of R. Kyrychenko in the Context of the Stage Integration of Folk Song Performance **Vlasova Svitlana** 97
Development of Singer's Vocal Skill (on the example of works of Giuseppe Verdi) **Zakrasniana Zhanna** 101
Historical Aspects of Pedagogical Reperture Formation **Yahovenko Nadiia** 105
Choral Amateur Activity as Social and Cultural Phenomenon **Sinenko Oksana** 108

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

A Визначено тенденції розвитку системи підготовки вчителів іноземних мов в Україні, основними серед яких є стандартизація, запровадження компетентнісного підходу, студентоцентризм, осучаснення дидактичних підходів в іншомовній і філологічній освіті, диверсифікація практичних курсів іноземної мови, розширення змістового компонента програм підготовки вчителів-філологів, зокрема, лінгводидактичних дисциплін, відмова від методичного догматизму на підставі застосування сучасних підходів до навчання іноземних мов, а саме комунікативного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, культурологічного, конструктивістського, навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних технологій. Ознаками іншомовної педагогічної освіти є багаторівневість, багатопрофільність, неперервність, диверсифікованість, автономія, академічна свобода, академічна мобільність.

Ключові слова: тенденції розвитку; педагогічна освіта; вчитель іноземних мов; іншомовна освіта; стандарт; законодавче забезпечення; Україна

S *Marianna Levrints (Lórinicz). Current Trends in the Development of Foreign Language Teacher Education in Ukraine.*

The paper highlights current trends in the development of the system of foreign language teacher education in Ukraine based on the analysis of relevant legal documents including standards of foreign language teacher preparation, as well as the identifiable steps undertaken to reform the sphere of foreign language teaching. Foreign language education is unequivocally recognized as the priority of the country's external policy aimed at its integration into the international community. Spurred by the impact of the globalization trends, the search for adequate ways and mechanisms of integrating the Ukrainian education into the international higher education platform has begun.

The major transformations permeating the Ukrainian higher education system identified in the paper are the standardization movement, the implementation of the competence-based approach, the emphasis of the student-centeredness as opposed to reproductive instructional models. The inherent features of the modern teacher education paradigm in Ukraine are its multidisciplinary approach, continuity, diversification, autonomy, academic freedom, academic mobility and some others.

The group of special innovations includes modernization of didactic approaches in the field of foreign language teacher education, diversification of practical language courses, expansion of the curricula of language teacher education programmers, in particular, related to methods of foreign language teaching, and, finally, the abandonment of methodological dogmatism for the sake of principled eclecticism in language teaching, embracing such approaches as communicative, humanistic, competence-based, cultural, constructivist, computer-assisted language learning etc.

Key words: developmental trends; teacher education; foreign language teacher; foreign language education; standard; legislation; Ukraine

Леврінц Маріанна Іванівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ракоці Ференца II, Україна

Marianna Levrints (Lórinicz), Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Philology of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine

E-mail: marianna@kmf.uz.ua

Актуальність проблеми. В умовах непростой суспільно-політичної й соціально-економічної ситуації, що склалася в Україні, актуалізується проблема міжкультурної і транснаціональної комунікації, важливим медіатором якої виступає вчитель-словесник. Її інструментом визнаються іноземні мови (ІМ), тоді як засобом – іншомовна комунікативна компетентність. У стратегічній документальній базі України іншомовна освіта втілює внутрішньополітичні пріоритети, покликані задіяти людський ресурс у забезпеченні сталого розвитку держави у міжнародній інформаційній, академічній, культурній, комунікаційній та економічній сферах. У контексті досліджуваної проблеми особливої значущості набуває вивчення тенденцій розвитку фахової підготовки вчителів ІМ у вітчизняній

системі вищої філологічної освіти, адже ефективність іншомовної освіти є цілком залежною від її якості, від компетентнісного рівня вчителя-філолога.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Комплексному вивченню проблем іншомовної освіти присвячені численні праці в авторстві С. Ніколаєвої, концептуальні засади, на які спирається вітчизняна система підготовки викладачів ІМ в Україні розглядаються В. Безлюдною, С. Деркач, О. Русановою, проблеми вищої філологічної освіти порушуються у публікаціях Н. Бідюк, М. Іконнікової, сучасні підходи в іншомовній освіті висвітлюються О. Тарнопольським. Вивчення підготовки вчителів ІМ засобами інформаційно-комунікаційних технологій здійснено І. Костіковою, Л. Морською. Організація самостійної

роботи майбутніх учителів із оволодіння англомовною комунікативною компетентністю розглядається І. Задорною. Теоретичні основи формування методичної компетентності майбутнього вчителя ІМ початкової школи розробляються О. Бігич. М. Князян розроблено систему формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів ІМ у процесі ступеневої підготовки. Теоретичні й методичні засади формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої комунікативної компетентності англійською мовою розкриваються В. Черниш.

Таким чином, накопичений чималий досвід із розв'язання проблем іншомовної освіти уможливорює виявлення основних трансформаційних тенденцій підготовки вчителів ІМ в Україні.

Метою статті є висвітлення тенденцій розвитку фахової підготовки вчителів ІМ у системі вищої філологічної освіти України, відповідно до чого необхідно проаналізувати правове поле, яке регламентує освітній процес, зокрема стандарти вищої освіти означеної галузі, а також здійснити аналіз основних трансформацій, спрямованих на осучаснення сфери іншомовної педагогічної освіти.

Викладення основного матеріалу дослідження. Розбудова іншомовної філолого-педагогічної освіти здійснюється в рамках законів «Про вищу освіту», «Про освіту», «Національної доктрини розвитку освіти», «Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір», «Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти», Стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія», «Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти», Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», «Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі», «Концепції розвитку педагогічної освіти» тощо.

Чинним законодавством України передбачено підготовку педагогічних фахівців у галузі іншомовної освіти за освітньо-професійною, освітньо-науковою і науковою програмами на бакалаврському, магістерському, освітньо-науковому (аспірантура) і науковому рівнях (докторантура). Згідно з оновленим «Переліком галузей знань і спеціальностей» підготовка здобувачів вищої філологічної освіти здійснюється в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» або 01 «Освіта» за спеціальністю 035 «Філологія» та 014 «Середня освіта» (за предметними спеціалізаціями) – 014.02 «Середня освіта» (мова і література (із зазначенням мови)) [6]. Далі вказується спеціалізація, наприклад, бакалавр або магістр філології, спеціалізація германські, романські, слов'янські, угро-фінські, східні та інші мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, італійська, німецька, португальська, перська, турецька тощо [5].

Нинішню систему філолого-педагогічної іншомовної освіти визначає низка загальних і спеціальних, бага-

торівневих і полівекторних галузевих трансформаційних тенденцій. Деякими з них є наступні: ухвалення нормативно-правової документації; прийняття концепції педагогічної освіти; орієнтація на освітні стандарти; впровадження компетентнісного підходу в педагогічній освіті; оптимізація організаційно-змістових аспектів освітньої галузі; популяризація іншомовної освіти; технізація/інформатизація системи вищої освіти; оновлення дидактичних підходів в іншомовній і педагогічній освіті; визначення рівнів оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю; перехід на кредитно-модульну систему зарахування результатів навчання; відмова від репродуктивної освітньої моделі на користь розвивальної, від учителицентризму до студентоцентризму; зростання академічної мобільності, академічної автономності й академічної свободи; акцентування неперервного професійного розвитку, самоосвіти, самовдосконалення педагогів; удосконалення системи підзвітності й контролю за якістю освіти; диверсифікація системи педагогічної освіти.

Утвердження й розбудова національної системи освіти із часу проголошення незалежності України, інтеграційний курс молодій державі у Європейський освітній простір зумовили необхідність оновлення її правового поля та ухвалення концепції розвитку педагогічної освіти, де визначено стратегічну мету, ключові завдання педагогічної освіти, розроблення сучасної моделі педагогічної професії, вимог до якості підготовки і професійного розвитку педагогічної когорти у світлі сучасних глобалізаційних перетворень [4].

У зв'язку з швидкоплинними цивілізаційними змінами і трансформацією суспільних відносин, зростанням невизначеності у сферах професійної життєдіяльності головним завданням концепції сучасної педагогічної освіти виголошується її випереджувальний розвиток, відповідно до чого дедалі більшої важливості набуває вміння і готовність учителя неперервно навчатись, розширювати професійний кругозір, займатись самовдосконаленням. Відтак, формальна освіта, в надрах якої визріло переконання про необхідність відмови від репродуктивної, трансмісійної моделі, де випускник педагогічного ЗВО вважається повністю підготовленим, самодостатнім фахівцем, відтепер вона розглядається як відправна [4, с. 2–9].

Аспірація України влитися у світове русло провідних освітніх тенденцій вимагає віднаходження вітчизняною освітньою спільнотою дієвих шляхів і механізмів досягнення сумісності й узгодженості, що виявляється, наприклад, у запровадженні кваліфікаційних ступенів, поширених на Європейських освітніх теренах, активному вивченні прогресивного досвіду підготовки працівників освітньої галузі, розробленні освітніх стандартів, імplementуванні особистісно і компетентнісно-базованих під-

ходів у підготовці вчителів, популяризації іншомовної освіти, зростанні академічної мобільності студентів.

Перспективним напрямом оновлення вітчизняної системи підготовки вчителів-філологів є розроблення Стандартів вищої освіти, важливим призначенням яких є приведення вимог до компетентнісного рівня випускників ЗВО в Україні у відповідність із поширеними у міжнародній освітній практиці. У 2019 р. МОН України було затверджено Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» 03 «Гуманітарні науки» для першого і другого рівня вищої освіти. На сайті МОН також став доступним для обговорення проєкт стандарту для другого рівня галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки. Указані освітні стандарти покликані регламентувати підготовку вчителів-філологів у галузі іншомовної освіти [11; 12; 13].

Докладне ознайомлення із текстами стандартів і проєкту свідчить про детальне обґрунтування філологічних і загальнопедагогічних компетентностей при повній відсутності професійно-значущих (методичних) компетентностей учителя ІМ. Проаналізувавши перелік компетентностей і нормативний зміст підготовки, виражений результатами навчання, отримуємо ідентичні до вищевказаних висновки щодо відсутності конкретизації фахових (методичних) компетентностей учителя ІМ. Таким чином, виникає ризик вузької зорієнтованості або на лінгвістичну, або на загальнопедагогічну галузі у форматі організації змістових характеристик підготовки вчителів ІМ. Однак адекватна повнота і глибина професійної компетентності вчителя-філолога досягається тільки із урахуванням спеціальних лінгводидактичних компетентностей при їхньому органічному поєднанні з лінгвістичними і психолого-педагогічними.

У ході аналізу навчально-методичної документації факультетів ІМ, а також під час неформальних обговорень у колі колег-викладачів нами зафіксовано вищеокреслену тенденцію, де вчителів ІМ озброюють здебільшого теоретико-практичними лінгвістичними, психолого-педагогічними знаннями й вміннями, тоді як курс методики викладання ІМ не отримує належної уваги. Згідно з думкою С. Ніколаєвої, обсяги методичної підготовки вчителів ІМ в Україні відстають від загальноєвропейських норм і не відповідають вимогам сучасності. За відсутності повноцінного галузевого стандарту із чітко прописаними вимогами до компетентнісного рівня вчителя ІМ існує значний ризик подальшого існування окреслених негативних тенденцій. Цілком поділяємо думку науковця про те, що обсяги спеціальної підготовки (методичної) необхідно привести у відповідність із європейськими стандартами, а також розробити державний документ, що регулює організаційно-змістові підходи та якість підготовки вчителів-філологів [9, с. 12]. Принагідно відмітимо сучасну тенденцію українських ЗВО до створення кафедр методи-

ки викладання ІМ, що дає підстави констатувати зростання затребуваності означеного змістового компонента у практиці вищої школи.

Пріоритетом оптимізації вітчизняної системи педагогічної освіти, що знаходить концентроване вираження у Стандарті вищої освіти, є запровадження компетентнісно-базованого підходу [10]. Ключові позиції в освітніх стандартах займає визначення професійно значущих компетентностей. У Законі України «Про вищу освіту», розділ 1, стаття 1 «компетентність» потрактовується як динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність, і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [2]. Включення терміна до основного законодавчого документа підтверджує посутню роль компетентнісного підходу в активному розвитку освітньої системи України. Згідно з «Концепцією розвитку педагогічної освіти» модернізація програм підготовки вчителів передбачає впровадження компетентнісного, особистісно зорієнтованого підходу, забезпечення формування професійних компетентностей [4]. Таким чином, система педагогічної освіти України прискореними темпами розпочала активні дії щодо впровадження засадничих положень компетентнісно-базованої освіти.

Додатково проєктом МОН визнається першочерговість іншомовної компетентності для забезпечення економічного зростання та підвищення якості освітніх послуг, що сприяє об'єднанню зусиль науково-освітньої громади, спрямованих на її формування й розроблення належного методологічного й методичного фундаменту [3]. Принципово важливою тенденцією галузі іншомовної освіти в Україні є намагання синхронізувати вимоги до рівнів оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю з узагальненими в тексті «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», який було розроблено провідними європейськими дослідниками із 41 країни як спільну основу укладання змісту галузі іншомовної освіти й моніторингу навчальних досягнень [15].

Супутніми змінами, що відбулися в галузі підготовки вчителів ІМ в Україні з переходом до компетентнісного підходу, є модульна організація змісту освітніх програм, акцентування особистісного становлення майбутніх педагогів і ціннісне ставлення до професії; зміна характеру взаємодії між викладачем і студентом із формально-рольового на конструктивно-міжособистісний; оновлення технологій підготовки вчителів-філологів, де поширеності набувають проєктні, рефлексивні й інші технології [1, с. 345].

Переосмислення зазнає також термінологічне поле галузі. Так, до синонімічного ряду концепту навчання

ІМ увійшов вдаліший, на наше переконання, термін іншомовна освіта. В умовах сучасного лінгвально глобалізованого світу зосередженість на розвитку суто прагматичних, функціональних аспектів мови й мовлення виявляється однобічною й обмеженою: нині недостатньо просто оволодівати чотирма мовними навичками (говоріння, слухання, читання й письмо). Іншомовна освіта передбачає розвиток особливої підсистеми мовної особистості, що бере повноцінну участь у міжособистісному спілкуванні між представниками різних культур, носіїв мови. С. Ніколаєвою підкреслюється, що у виділенні освітніх цілей варто говорити не про навчання ІМ, а реалізацію міжкультурної іншомовної освіти [8, с. 60].

Аналіз дискурсу правового й наукового освітнього поля України, представленого нормативно-правовими, стратегічними документами, освітніми стандартами та іншими фаховими напрацюваннями, дозволяє виокремити низку напрямів реструктуризації, яких зазнає вітчизняна система педагогічної освіти, а саме:

- надання більшої автономії закладам вищої освіти стосовно організації освітнього процесу, управління, наукових досліджень тощо. ЗВО самостійно визначають і реалізують предметні спеціальності, основні або додаткові програми спеціалізації, визначають репертуар навчальних дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності;

- поширення ідеї академічної свободи, що полягає у незалежності суб'єктів освітнього процесу у здійсненні педагогічної і наукової діяльності;

- суголосною євроінтеграційній є тенденція до забезпечення академічної мобільності, тобто можливості брати участь у навчанні або стажуванні в інших регіонах України або за кордоном учасниками освітнього процесу, що розглядається як вагомий фактор у підготовці до роботи в міжкультурному контексті [2; 4];

- диверсифікованість, яка полягає в урізноманітненні закладів вищої освіти, моделей і програм здобуття педагогічної професії, підходів до засвоєння ІМ. Підготовка вчителів реалізовується у педагогічних, класичних, технічних та інших профільних і багатопрофільних ЗВО;

- формою вияву багатопрофільності у підготовці вчителів ІМ є можливості поєднання спеціальностей і спеціалізацій на підставі правил, установлених МОН України щодо їхнього поєднання, причому ЗВО залишають за собою право самостійно обирати другу предметну спеціальність;

- важливою нинішньою тенденцією розбудови вищої освіти є розширення практичного компонента підготовки здобувачів педагогічного фаху. Невід'ємним складником програм підготовки вчителів визнається неперервна педагогічна практика, яка становить принаймні 30 кредитів ЄКТС у межах бакалаврських програм і стільки ж у

магістерських, при чому передбачається, що практика розпочинається з першого курсу бакалаврату;

- у вітчизняній системі педагогічної освіти зосереджено увагу на створенні умов для забезпечення цілісності, неперервності процесів професійного навчання, самонавчання й розвитку, зокрема, через допомогу початкуючим учителям, яка розглядається як необхідна передумова входження у професію, і є сполучною, транзитною ланкою між навчально-професійною і професійною діяльністю. В Україні розглядаються можливості запровадження педагогічної інтернатури, тобто викладання під супроводом наставника протягом першого року на вчительській посаді. Надалі педагог бере участь у формальній, неформальній та інформальній освіті, отримуючи професійні або освітні кваліфікації;

- одним із проявів модернізації системи педагогічної освіти є запровадження багатоваріантності, що знаходить вираження у забезпеченні можливостей й умов вільного вибору здобувачами вищої освіти навчального закладу, його типу, форми здобуття освіти, темпів, освітніх рівнів, індивідуальних освітніх траєкторій, навчальних курсів, що відповідають їхнім особистим інтересам і потребам [11; 12; 13].

Група спеціальних тенденцій, що характеризує розвиток галузі іншомовної освіти та підготовки вчителів-філологів, відображає сучасний рівень розвитку вітчизняного наукового знання і свідчить про врахування прогресивного досвіду загальноосвітнього значення. З огляду на державну політику України щодо підтримки засвоєння англійської мови широкими колами суспільства загалом і, зокрема, у вищій освіті, зростають вимоги до компетентнісного рівня фахівців, здатних реалізувати означені стратегічні завдання формування іншомовної комунікативної компетентності вчителів-філологів, їхньої методичної грамотності та готовності забезпечувати державне замовлення [3]. Згідно з окресленою національною стратегією відбувається зростання вимог до іншомовної комунікативної компетентності на всіх освітніх рівнях. Так, у поточному навчальному році відбувся Єдиний вступний іспит для підтвердження рівня B2 на деякі магістерські спеціальності, а найближчим часом означений іспит буде запроваджено для вступників на всі спеціальності. У короткостроковому майбутньому також планується встановити вимогу складання іспиту з іноземної мови на рівні B1 для вступу на перший рівень вищої освіти. Відтак, як зазначено у Концептуальних засадах державної політики, постає потреба у перегляді змісту професійної підготовки і розвитку вчителів ІМ та забезпеченні формування відповідних фахових навичок. У стратегічному документі також визначено вимоги до оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю викладачами ЗВО для немовних спеціальностей на рівні C1. Водночас, аналіз стандартів вищої філологічної освіти не виявив уточнень

щодо вимог до рівня іншомовної компетентності здобувачів ступенів бакалавра і магістра за винятком загальних формулювань на кшталт «...вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), вивчається(ються)...» [11, с. 8]. Вважаємо за необхідне заповнити вказану прогалину шляхом узгодження вимог до рівня оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю здобувачів філолого-педагогічної освіти із загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти.

Перегляд змісту програм підготовки вчителів ІМ передбачає акцентування розвитку іншомовної комунікативної компетентності та розширення номенклатури лінгводидактичних дисциплін. Збагаченню змістового компонента системи підготовки вчителів-філологів сприяє диверсифікація іншомовних навчальних курсів, спрямованих на забезпечення інтересів самих здобувачів і регіональних потреб, серед яких викладання англійської мови професійного спрямування (English for Special Purposes), викладання фахових дисциплін англійською мовою (English as a Medium of Instruction), іншомовне занурення, білінгвальна освіта. Відтак, до програм підготовки вчителів ІМ варто додати курси, присвячені проблемам організації і моделювання відповідних мовних курсів.

Вітчизняна галузь іншомовної освіти і методична наука підтримують оновлену парадигму навчання ІМ на засадах принципового прагматизму й методичного еkleктицизму [14]. Сутність концептуальної ідеї полягає у відмові від пошуку універсального методу навчання ІМ, що безвідмовно дозволяє за будь-яких обставин та в усіх учнів без винятку розвивати іншомовну компетентність, на користь раціонально обґрунтованої селекції й адаптації навчальних підходів і методів у реалізації іншомовної освіти.

За результатами наукового пошуку виявлено кілька підходів і методів, розповсюджених у практиці викладання ІМ в Україні. Фоновим підходом іншомовної освіти є комунікативний, уособлюючи мету навчання ІМ як засобу спілкування, а також розвиток іншомовних компетентностей через спілкування, засобами спілкування в автентичних комунікативних умовах. Гуманістичний або особистісно зорієнтований підхід передбачає підпорядкованість мети і розвитку іншомовних компетентностей особистісній самоактуалізації, зосередженості на індивідуальності й мовній особистості учня. Найбільшого поширення на сучасному етапі розвитку вітчизняної методичної науки набув компетентнісний підхід, де цілі і результати навчання визначаються через розвиток компетентності [7, с. 33], до складу якої входять не тільки знання і вміння, а й особистісні диспозиції, ставлення. Визначальною тенденцією розвитку вітчизняної методичної практики є надання комунікативному підходу культурологічного спрямування. На засадах комунікативного відбувається розвиток конструктивістського підходу, за-

родженого в США. В Україні конструктивістський підхід поширився, насамперед, для навчання ІМ у професійних цілях для студентів немовних спеціальностей. Однак потенційно означений підхід є ресурсною базою для оновлення програм підготовки вчителів ІМ. Уважаємо, що застосування таких підходів як навчання ІМ через зміст дисциплін (content-based language instruction) і шляхом виконання завдань (task-based language learning), заснованих на засадах теорії конструктивізму, необхідно поширювати на теренах вітчизняної системи педагогічної освіти. Важливим витком у розвитку української методичної думки стало запровадження навчання ІМ з допомогою комп'ютерних технологій (computer-assisted language learning CALL), хоча процес інформатизації іншомовної освіти в Україні в рази поступається світовій практиці викладання ІМ.

Висновки з даного дослідження. На підставі вивчення документальної й наукової джерельної бази нами визначено низку загальних і галузевих тенденцій розвитку системи підготовки вчителів ІМ в Україні. У нормативно-правовому полі України іншомовна освіта визнається пріоритетом зовнішньополітичного вектора розвитку держави й утвердження її євроінтеграційних прагнень. Під впливом освітніх глобалізаційних тенденцій в Україні було розпочато активний пошук шляхів і механізмів узгодження чинної системи освіти з прогресивним досвідом світового значення. Це, своєю чергою, актуалізувало проблеми іншомовної освіти, затребуваність на філологічних фахівців, прискоривши оновлення відповідної законодавчої бази, визначення стратегічних напрямів і завдань розвитку вищої освіти у державних документах, що визначають її концептуальні засади.

Основними перетвореннями, яких зазнала вітчизняна система вищої освіти, є стандартизація, запровадження компетентнісного підходу, переорієнтація від репродуктивної освітньої моделі до студентоцентрированої розвивальної, зростання вимог до іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти. Ознаками, що характеризують сучасну парадигму педагогічної освіти України є багаторівневість, багатопрофільність, неперервність, диверсифікованість, автономія, академічна свобода, академічна мобільність тощо.

До групи галузевих нововведень відноситься осучаснення дидактичних підходів в іншомовній і філологічній освіті, диверсифікація практичних курсів ІМ, розширення змістового компонента програм підготовки вчителів ІМ, зокрема, лінгводидактичного, відмова від методичного догматизму і перехід до обґрунтованого еkleктицизму на підставі застосування сучасних підходів до навчання ІМ, а саме комунікативного, гуманістичного або особистісно зорієнтованого, компетентнісного, культурологічного, конструктивістського, навчання ІМ за допомогою комп'ютерних технологій.

Подальший науковий пошук доцільно спрямувати на вивчення шляхів оптимізації вітчизняної галузі іншомовної педагогічної освіти з використанням прогресивних ідей зарубіжного досвіду.

📖 Список використаних джерел

- Безлюдна В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (1948–2016) : дис ... д-ра пед. наук. Рівненський держ. гуманітарний ун-т, Рівне, 2018. 514 с.
- Закон України «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/konceptualni-zasady-derjavnoi-polityky-schodo-rozvytku-anglijskoi-movy/>
- Міністерство освіти і науки України. Концепція розвитку педагогічної освіти. 2018. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/konceptualni-zasady-derjavnoi-polityky-schodo-rozvytku-anglijskoi-movy/>
- Міністерство освіти і науки України. Перелік спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення від 13 жовтня 2017 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoi-osviti>
- Міністерство освіти і науки України. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9beedaaa.pdf>
- Ніколаєва С. Сучасні підходи до реалізації міжкультурної іншомовної освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. VI (66). № 162. С. 31–36.
- Ніколаєва С. Концепція іншомовної освіти в Україні: розробка і реалізація. *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*. 2016. № 4 (8). С. 60–61.
- Ніколаєва С. Іншомовна освіта в Україні: міфи і реальність. *Іноземні мови*. 2014. № 1 (77). С. 3–12.
- Рашкевич Ю. Розроблення освітніх стандартів та освітніх програм. URL: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymkareform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>
- Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія». 2019. URL: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymkareform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>
- Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія». 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filogiya-bakalavr.pdf>
- Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки. Проект. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>
- Tarnopolsky O. Principled pragmatism, or well-grounded eclecticism: A new paradigm in teaching English as a foreign language at Ukrainian tertiary schools? *Advanced Education*. 2018. № 10, С. 5–11. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvitanaukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>
- The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. URL: www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf

📖 References

- Bezlyudna, V. (2018). *Teoria i praktyka profesijnoi pidhotovky maybutnikh uchyteliv inozemnykh mov u vyshchykh pedahohichnykh navchal'nykh zakladakh Ukrainy (1948–2016)*. [Theory and Practice of Foreign Language Teacher Education in Higher Educational Institutions of Ukraine (1948–2016)] (PhD diss.). Rivnens'kyi derzhavnyi humanitarny universytet, Rivne [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». (2014) [The Law of Ukraine "On Higher Education"]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady [Information of the Verkhovna Rada]*, 37–38.

Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20140701#n23> [in Ukrainian].

- Konceptualni zasady derzhavnoyi polityky shchodo rozvytku anhlis'koyi movy u sferi vyshchoyi osvity [Conceptual principles of state policy for the spread of the English language in higher education]. Proekt MON [Project of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. Retrieved from <https://www.businesslaw.org.ua/konceptualni-zasady-derjavnoi-polityky-schodo-rozvytku-anglijskoi-movy/> [in Ukrainian].
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine]. (2017). *Perelik spetsializatsiy pidhotovky zdobuvachiv vyshchoyi osvity stupeniv bakalavra ta mahistra za spetsial'nisty 035 «Filolohiya», za yakymy zdiysnyuyet'sya formuvannya ta rozmishchennya derzhavnogo zamovlennya vid 13 zhovtnya 2017 roku [List of specializations of higher education candidates of bachelor's and master's degrees in the field 035 «Philology», according to which the formation and placement of the state order is carried out as of October 13, 2017]*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9beedaaa.pdf> [in Ukrainian].
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine] (2015). *Pro osoblyvosti zaprovadzhennya pereliku haluzey znan' i spetsial'nostey, za yakymy zdiysnyuyet'sya pidhotovka zdobuvachiv vyshchoyi osvity, zatverdzhenoho postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnya 2015 roku № 266 [Introduction of the list of branches of knowledge and specialties according to which preparation of higher education candidates is carried out, approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 29, 2015. No. 266.]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15> [in Ukrainian].
- Nikolaieva, S. (2018). Suchasni pidkhody do realizatsiyi mizhkul'turnoi inshomovnoi osvity [Modern approaches to the intercultural foreign language education implementation]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (66), 162, 31–36 [in Ukrainian].
- Nikolaieva, S. (2016). Kontseptsiya inshomovnoi osvity v Ukraini: rozrobka i realizatsiya [The conceptual framework of the foreign language education in Ukraine: its development and implementation]. *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*, 4(8), 4, 60–61 [in Ukrainian].
- Nikolaieva, S. (2014). Inshomovna osvita v Ukraini: mify i real'nist' [Foreign language education in Ukraine: Myths and Realities]. *Inozemni movy [Foreign Languages]*, 1 (77), 3–12 [in Ukrainian].
- Rashkevych, Y. U. *Rozroblennya osvitnikh standartiv ta osvitnikh prohram [Development of educational standards and programmes]*. Retrieved from <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymkareform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html> [in Ukrainian].
- Standart vyshchoyi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavr's'kyi) riven', haluz' znan' 03 Humanitarni nauky, spetsial'nist' 035 «Filolohia». (2019a) [Higher education standard of Ukraine: first (bachelor's) level, field of knowledge 03 Humanities, specialty 035 «Philology»]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filogiya-bakalavr.pdf> [in Ukrainian].
- Standart vyshchoyi osvity Ukrainy: druhyi (mahisters'kyi) riven', haluz' znan' 03 Humanitarni nauky, spetsial'nist' 035 «Filolohia». (2019b) [Higher education standard of Ukraine: second (master's) level, field of knowledge 03 Humanities, specialty 035 «Philology»]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filogiya-magistr.pdf> [in Ukrainian].
- Standart vyshchoyi osvity Ukrainy: druhyi (mahisters'kyi) riven', haluz' znan' 01 Osvita/Pedahohika, spetsial'nist' 011 Osvitni, pedahohichni nauky. Proekt [Higher education standard of Ukraine: second (master's) level, field of knowledge 01 Education / Pedagogy, specialty 011 Educational, pedagogical sciences. Project]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvitanaukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> [in Ukrainian].
- Tarnopolsky, O. (2018). Principled pragmatism, or well-grounded eclecticism: A new paradigm in teaching English as a foreign language at Ukrainian tertiary schools? *Advanced Education*, 10, 5–11.
- The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Retrieved from www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 18.03.2020